

KARIN HÄRJEGÅRD

Horké wafle a ušité sny

Sny se nejlépe spřádají v tichu hor...

Karin Härjegård pracuje částečně jako duchovní ve Švédské církvi v Åre a bydlí se svou rodinou ve vedlejší vesnici Duved. Jak sama říká, miluje horský svět, ráda lyžuje, vandruje po horách a koupe se v horských jezerech, což přenáší i do své tvorby. Začínala s historickými romány a celkově napsala již sedm knih. První z její série feel-good románů, titul *Horké vafle a ledové koupele*, byl ve Švédsku v roce 2022 oceněn jako „feel-good román roku“. *Horké vafle a ušité sny* jsou volným pokračováním tohoto příběhu, třetí kniha s názvem *Pianisten vid fjällsjön* (*Pianista u jezera*) vyšla ve Švédsku na jaře 2024, na čtvrtém dílu autorka v současné době pracuje.

„Karin Härjegård popisuje vše, jak lidi, tak prostředí, s takovou láskou, že mě zalévá pocit štěstí. Takového štěstí, jaké cítíte, když čtete opravdu dobrou knihu... však víte.“

– čtenářská recenze

„Karin Härjegård píše tak krásně, že její slova zní jako poezie. Proplétá přítomnost a minulost tak plynule, že to vůbec nepůsobí chaoticky či uměle. Přináší mnoho pravd o životě, který stojí za to žít.“

– čtenářská recenze

KARIN HÄRJEGÅRD

*Horké vafle
a ušité sny*

Přeložila Edita Petrásová

metafora

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

*Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.*

*Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU a použití této knihy k trénování AI jsou **bez souhlasu nositele práv zakázány**.*

V knize jsou použity úryvky z básní:

Když umírají matky – Göran Tunström, ze sbírky *Známí muži, kteří byli v Sunne*, Bonniers, 1998

Naslouchejte šumění stromů v lese – Zacharias Topelius, ze sbírky *Knihy o naší zemi*, AB Svenska läromedel, Esbo, 1875

Sömmerskan och friheten © Karin Härjegård, first published by Printz Publishing, Sweden, in 2023.

Published by agreement with Norstedts Agency and Corto Literary Agency.

Translation © Edita Petrášová, 2024

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2024

All rights reserved

ISBN 978-80-7625-846-4 (ePub)

ISBN 978-80-7625-845-7 (pdf)

ISBN 978-80-271-5287-2 (print)

Mamince a tatínkovi.

Helena Současnost

KAPITOLA 1

HELENA STOJÍ PŘED vaflárnou a pozoruje, jak poslední hosté vyrážejí do stopy a mizí. Stále ještě slyší zvuk hůlek zabodávajících se do ztuhlého sněhu, vzdálený křik a smích. Ačkoli je teprve začátek listopadu, je už velká část země kolem ní bílá a jen tu a tam zůstávají na horském vřesovišti hnědé skvrny. Nad hřebenem Hamrafjället ještě spočívá křehké podzimní slunce. Dnes večer budou na hřbitovech v okolních vesnicích, ve Funäsdalenu, Tännäs a Ljusnedalu, hořet svíčky, zpěv z kůru vylétne až ke střechám kostelů a slova o smrti a smutku proniknou lidem až do nitra duše. Helena se ale do kostela ani na hřbitov nechystá, chybí jí k tomu vůle i síla. Místo toho musí pořádně uklidit kavárnu, důkladněji než kdy jindy, protože právě skončila sezóna a podnik na zimu zavírá. Potřebuje prošmejdít všechna zákoutí a poličky, na které během uplynulých měsíců neměla čas, a opustit vaflárnu zářící čistotou, aby ji pak mohla na konci února, až začnou jarní prázdniny, znovu otevřít.

Poměrně hodně lidí se dnes ještě rozhodlo sedět venku. Počasí připomínalo spíš *vårvinter*, *předjaří*, než listopad, jak kdosi poznamenal, načež se Helena zasmála se a podotkla, že už opravdu chybí jen obleva a bláto. Začne sklízet stoly na terase a naloží si kupu umaštěných talířů. Všechno odnáší do kuchyně. Kolik talířů už umyla, kolik těsta ušlehala, co kávy navařila! Těch lidí, které tu

potkala a obsloužila, té radosti a vděčnosti, co se jí dostalo! Najednou se musí zastavit. Zvlhnou jí oči a ona pohlédne ke stropu. Kam ji to osud zavedl, pomyslí si. Vytáhl ji z té nejčernější temnoty sem, do vaflárny, kde zase objevila radost ze života.

Nadzvedne pokličku jedné z konvic, ze které se stále kouří, vybere si květovaný hrnek a nalije si kávu. Potřebuje se na chvíli posadit a pár minut vydechnout. Vezme si nápoj ven na terasu a sedne si ke stolu. Pracovala tady ve vaflárně osm měsíců. Osm měsíců, během nichž zažila slunečné dny s bíle jiskřícím sněhem i sněhové bouře, kdy bylo složité se sem dostat; léto spojené se spalujícím vedrem i vytrvalým deštěm; podzim s ohnivými barvami i mlhou, která jako deka přikrývala vrcholky hor. Každý den se snažila dorazit sem včas, aby ještě před otvírací dobou stihla vyvěsit ceduli nade dveřmi, kterou jí vyřezal táta v těch nejtěžších časech. *Vaflárna u Hildy*. Lehce zafouká a Heleně přeběhne mráz po zádech. Za chvíli bude tma. V tomto období pozdního podzimu se stmívá rychle, a tak vejde dovnitř a zavře za sebou dveře.

Umyje a utře všechno nádobí a uloží ho do skříněk. Pak nalije čisticí prostředek do kbelíku s horkou vodou a pustí se do úklidu. Mokrým hadříkem otírá okenní rámy, dvevní lišty a police. Na jedné polici nad oknem, které vede na západ, si všimne hromádky časopisů a snese je dolů. Je to několik čísel týdeníku *Allers* vydaných od léta 1972, v roce, kdy se narodila. Vybere si jeden výtisk a zběžně jím listuje. V časopise se střídají černobílé fotografie žen v minisukních s vysokými podpatky a silným nánosem make-upu s obrázky mužů v košilích s obřími límci a kalhotách s širokými nohavicemi. Takhle nějak vypadali máma s tátou, když se na začátku sedmdesátých let seznámili?

Projde ještě pár stránek a pak z jakéhosi důvodu vezme celý štos tiskovin a nacpe ho do batohu. Poté všechno douklízí, a když se vydá na cestu dolů do vsi, je už skoro půlnoc. Je hladová a vyčerpaná, nohy se jí trochu třesou, ale i tak se na běžkách cítí jistě. Od doby, kdy se sem nastěhovala, se jí vrátilo lyžařské sebevědomí

a už se nemůže dočkat, až se dostane mimo stopu a vyrazí do volného prostoru, přes bílé horské vřesoviště, mezi pokroucenou kleč, přes zasněžená blata. Ale na to si teď netroufá. To se může podnikat na konci zimy, v předjaří, v onom pátém ročním období, kterému místní říkají *vårvinter*. Teď na podzim to je záludné. Upraví si čelovku, aby lépe viděla na cestu.

Hilda *Jaro 1972*

KAPITOLA 2

POLOŽILA JSEM NA stůl hrnec s hnědými fazolemi a vedle misku se smaženou slaninou. Pak jsem si sedla naproti Ragnarovi a pobídla ho:

„Prosím, nech si chutnat! Jez, dokud je to teplé.“

Pohlédla jsem na něj. Měla bych se postarat o to obočí. Takhle huňaté už ho dlouho neměl. A také o vlasy. Všechny ty husté šediny by už potřebovaly ostříhat jako sůl.

„Díků,“ zamumlal, zatímco si začal nabírat jídlo na talíř. Po hnědém plastovém ubrusu lezla moucha. Odehnala jsem ji. Moucha teď, na konci května? Vzlétla a narazila do okna.

„V horském hotelu se má točit film,“ prohlásil zničehonic uprostřed jídla Ragnar, odtrhl zrak od talíře a pohlédl na mě.

„Cože?“

„Měli by začínat příští týden.“ Ukrojila jsem si kousek slaniny. „Dneska mi volali z režie.“

Zatočila se mi hlava. „Proč proboha volali zrovna tobě?“

Pokračoval v jídle a mezi sousty odvětil: „Budou bydlet v hotelu a tam taky všechno natáčet, ale vedení štábu si přeje, aby lidi od filmu viděli občas i něco jiného.“

„Opravdu?“

Víc k tomu neřekl. To věčné mlčení. Jako vždycky to byl boj, abych z něj vyrazila nějaké slůvko. „Opravdu?“ zopakovala jsem a naléhavě se na něj zadívala.

„Režisérka říkala, že slyšela o tvé vaflárně.“

„Režisérka? Žena?“

„Jo, režíruje to ženská.“

Moucha byla zpátky a dál si to špacírovala po ubruse. Znovu jsem ji odehnala.

„Ptala se, jestli by nemohli o nedělích chodit na vafle.“

„Ke mně do vaflárny?“

„Jo.“

„No, ale řekls jim, že jsem už zavřela? Že v létě nemáme otevřeno?“

Odložil příbor.

„Řekl jsem, že kvůli nim můžeme otevřít.“

Zvedla jsem se ze židle, vzala talíř a sklenici a vše odnesla do dřezu. Přilila jsem vodu a saponát, ponořila ruce do vařící vody a kartáčem začala mýt nádobí. Pálilo to a štípalo do prstů, kde jsem měla sedřenou kůži. Jak jim mohl něco takového slíbit, aniž se mě vůbec zeptal? Teď na jaře, během *gijre*? V období před oteplením, kdy se sobí samice s ročními telaty oddělují od stáda a býci se vydávají na jižní svahy, kde už se objevují kousky holé půdy, na nichž začínají rašit první jarní rostliny? Kdy sobi hledají ostrůvky lišejníků, trávy a bylin, ke kterým se dokážou dostat? V té nejcitlivější době, kdy by mohla samice odstrčit své mládě, pokud ji někdo vyruší? To by se měli ti lidé procházet po cestě horským lesem, přes mokřady, až k úpatí hory, aby si dali v mé kavárně vafle? Budou se tu promenovat v hloučcích ve svých velkoměstských šatech, mluvit, smát se a dělat hluk na místech, kde je tak nesmírně důležité ticho a klid? Na co Ragnar myslel?

Jedna sklenice mi pod rukama praskla. Nevím, jak se to stalo, asi jsem ji příliš zmáčkla. Sem, do našich krajů, vtrhnou nějací světáci s celou parádou, ve výrazném barevném oblečení a vysokých botách na podpatcích, aby tu našli mě? Obyčejnou šedou myšku? Viděla jsem před očima, jak vystupují před hotelem ze svých luxusních automobilů a vzpřímeně se zářivě bílými úsměvy vchází do vstupní haly, slyšela jsem zvonivý smích a zvučné hlasy. A v neděli by pak měli dorazit na vafle do mé kavárny?

Vyndala jsem ruce ze dřezu. Byly to ruce stařeny. Prsty se mi za ta léta pokroutily, ačkoli tak stará jsem vlastně zase nebyla. Mělo mi být za pár dní čtyřicet, což ovšem nebyl zrovna důvod k oslavě. Vzpomněla jsem si na fotografii, na které je moje matka, když jí bylo čtyřicet. Sedí tam v černých šatech s květinovými střapci a je už stará. To já přece ještě nebyla, přestože mě už někdy bolelo tělo.

Nalila jsem nám oběma kávu a posadila se zpátky naproti Ragnarovi. Ani nevzhlédl od novin, z nichž na mě křičely palcové titulky, že prezident USA Richard Nixon navštíví Sovětský svaz. Pro mě to všechno byl úplně jiný svět. Můj svět byl tady. Rozhlédla jsem se kolem. Po kuchyni, která byla mnoho let mou, po odlupujících se stěnách, po vybledlých kuchyňských dvířkách, po hnědých korkových rohožích, které nebylo možné pořádně vyčistit. Ragnar si žádných nedostatků nevšiml, nikdy nepochopil, co jsem myslela onou potřebnou renovací. Byl na svůj rodný statek hrdý a chtěl ho neustále všem ukazovat, jako by to pořád bylo něco, čím se člověk může chlubit. *To můj pradědeček postavil tehle statek*, vyprávěl znovu a znovu každému, kdo byl ochoten poslouchat. *Výjimečný chlap, ten můj pradědeček. Téměř nikdo tady nestavěl taková velká hospodářství, většinou tu všude stály jen malé chudé pastevecké chalupy*. Jistě, věřila jsem, že to kdysi býval vskutku velkolepý statek, jenže to už dávno nebyla pravda.

Proč nemůžou jít i o nedělích v hotelu? To nechápu. Proč chtějí chodit až do vaflárny?“

Usrkával zbytek mléka a pak řekl:

„Má to něco společného s tím Bergmanem... Ingmarem Bergmanem. Víš, kdo to je?“

Krátce jsem přikývla. Samozřejmě jsem věděla, kdo je Bergman. V časopisech v kadeřnictví jsem vždycky všechny články o Bergmanovi přečetla úplně do puntíku, neexistoval žádný jeho film, který bych neuměla popsat, a ačkoli jsem mnoho jeho filmů neviděla, dokázala jsem vyjmenovat všechny herce, kteří tam hráli. Tady ve Funäsdalenu moc Bergmanových filmů ne-

dávali, protože prý byly příliš složité a místní venkovský lid by na ně nešel.

Ale když tu ještě bydlela Sonja, pár jeho filmů jsme spolu viděly a pak o nich dlouho do noci diskutovaly. *Léto s Monikou*. Lars Ekborg a Harriet Anderssonová byli v tom filmu fantastičtí. *Lekce v lásce*. Smály jsme se, až jsme se popadaly za břicho – Sonja a já – a červenaly jsme se. *Úsměvy letní noci*. Na tenhle film nikdy nezapomenu. A to byl pak také první velký mezinárodní úspěch, kterým se Bergman proslavil ve světě. Jestli jsem já věděla, kdo je Bergman? Tady v kraji o něm nikdo nevěděl víc než já. Dala bych snad všechno na světě za to, abych mohla jet na ostrov Fårö a navštívit místa, kde točil.

„On to tak zřejmě dělá, ten Bergman,“ pokračoval Ragnar, „že když natáčí na Fårö, nechává své lidi občas jít doma u místních. No, a ta režisérka, co sem přijede, to chce dělat trochu jako on.“ Znovu usrl tím způsobem, ze kterého se mi dělalo zle. „Asi si myslí, že taková vaflárna v horách působí *exoticky*.“ Ušklíbl se. „A za to, aby tam mohli herci zajít a najíst se, dobře zaplatí.“

Sevřel se mi žaludek. Jak bych mohla těm lidem smažit vafle? Jak bych si mohla být jistá, že těsto nebude příliš řídké nebo že to nepřipálím? Jak bych dokázala našlehat přesné množství těsta, aby to přesně vyšlo? Úplně jsem před sebou viděla prázdné talíře a nespokojené hosty.

„Ale jak se dostanou z hotelu do Tännalenu? Přece nemůžou jít celou tu cestu pěšky?“

Ragnar se zasmál. „Ne, to jsem té režisérce hned vysvětlil. Budou muset jezdit autem do Tännalenu a pak půjdou po svých stezkou nahoru k vaflárně.“

Zavrtěla jsem hlavou, až se mi z drdolu uvolnil pramínek vlasů.

„To zvládneš, Hildo, vždyť pečes vafle od mládí,“ prohlásil, jako by vnímal mou nervozitu, a se slabým zasténáním se svalil na kuchyňskou pohovku, tak jako vždycky po večeři. Unavený po každodenní dřině, po hodinách strávených na statku, na traktoru, venku na polích. Nevěděla jsem, co všechno dělal, věděla jsem

jen, že jeho dny byly dlouhé a stály ho všechny síly. Já sama jsem venku nikdy nepracovala, a jako by mezi námi panovala tichá dohoda, zdržovala jsem se výhradně v domě.

Vzpomněla jsem si na matčin šťastný hlas, když jsem jí přijela domů oznámit, že se nastěhuju k Ragnarovi na jeho statek. Zněla šťastně, dokonce i trochu ohromeně. Její dcera se bude vdávat a přestěhuje se na jeden z největších statků v západním Härjedalenu. To bude úplně jiný život, než měla ona, která byla nucena se s manželem a kupou dětí v záplatovaném oblečení tísnit v malém pronajatém domku. Tehdy jsem jí neřekla nic o velkém sále s křišťálovým lustrem či o prosklené verandě s malými ozdobnými okénky, dokonce jsem se nezmínila ani o lesklém černém klavíru.

Byla jsem neklidná a nervozita se mi rozlévala po celém těle až do konečků prstů. Myšlenky mi divoce kroužily v hlavě. Potřebovala jsem se něčím zaměstnat. Já že mám servírovat vafle lidem od filmu? Z toho pomyslení se mi dělalo nevolno. Jak to mám zvládnout a copak na to budu mít dost sil? Pochodovala jsem po kuchyni sem a tam a cítila nepříjemný tlak na hrudi. Možná bych měla něco upéct, třeba tím rozptýlím neposedné myšlenky. Brzy dojde pečivo uskladněné v mrazáku a Ragnar si tak rád před spaním namáčí něco sladkého do čaje. Uvázala jsem si zástěru, přinesla všechny přísady na sušenkovou buchtu a postavila je na kuchyňskou linku. Bylo to jednoduché, recept jsem znala nazpaměť, takže jsem ani nemusela vytahovat svou starou, ohmatanou kuchařku.

Ragnar hlasitě chrápal na kanapi a já se pustila do pečení. Rozpustila jsem v kastrolu máslo, nalámala čokoládu na malé kousky a důkladně smíchala, dokud se všechno krásně nerozpustilo.

„To teď večer pečeš?“ ozval se najednou chraplavým hlasem Ragnar a posadil se. Vlasy mu trčely do všech stran.

„Ano, potřebuju něco dělat.“

Široce zívá a zvedl se.

„Půjdu se podívat na zprávy.“

Zmizel ve vedlejšího pokoji a záhy se ozval zvuk z televize. Utřela jsem moučkový cukr a perníkové koření se žlutky a vmíchala čokoládovou směs.

„Pojď sem, Hildo,“ zvolal po chvíli. „Lidem ve Stavangeru začínají nové časy!“

Otřela jsem si ruce do zástěry a vstoupila do pokoje. Opět jsem žasla nad tím, že máme barevnou televizi. Obrazy v ní se zdály jako živé. Reportér, který hlásil zprávy, byl pečlivě učesaný a na sobě měl tmavomodrý oblek, bílou košili a hnědou kravatu. *Velká naleziště ropy, která byla objevena v roce 1969 u norského pobřeží Severního moře, učinila z této země jeden z nejbohatších států světa,* říkal právě. Následovaly záběry moře, které bylo šedé a plné zpěněných vln. Po obloze poletovali racci.

„To je pro ty chudáky dobře,“ povídá Ragnar. „Norové to nikdy neměli lehké.“ Típl cigaretu v popelníku na stole a zapálil si novou.

Vybavily se mi cesty do pár desítek kilometrů vzdáleného městečka Røros a do očí bijící kontrast mezi domy na švédské straně a těmi, které se nacházely v Norsku. Jako by ta stavení ležela na různých stranách planety. Zchátralé domy, děravé střechy, na dvorech zrezivělá auta. Teď se mělo všechno změnit. Zpravodaj sděloval: *Nikde nejsou změny tak patrné jako ve Stavangeru. Dříve to bylo jedno z nejchudších norských měst, ale nyní se oficiálně stává hlavním městem ropného průmyslu v Norsku.*

Vrátila jsem se do kuchyně. Přichystala jsem si pečicí formu, vylila do ní čokoládové těsto, na které jsem střídavě pokladla rozdrčené sušenky Mariakex, a pak buchtu vložila do lednice. Stoupla jsem si na práh do obývacího pokoje a snažila se soustředit na to, co říkal reportér o jakémsi patnáctiletém klukovi, který se stal nejmladším tenistou, jenž kdy nastoupil do zápasu v Davisově poháru. Na obrazovce se mihl obrázek blondatého chlapce s čelenkou na hlavě. Nedokázala jsem se soustředit, myšlenky se mi neustále vracely k tomu, že bych ve své obyčejné vaflárně měla obsluhovat filmové hvězdy.

KAPITOLA 3

ROZHLÉDLA JSEM SE po šedé krajině. Stála jsem na zápraží a klepala se zimou. Sníh na dvoře roztál a zanechal za sebou všudy-přítomnou břečku. Na úbočích však stále ležely závěje sněhu a hory byly bílé. Podél cesty dolů k jezeru Malmagen stály chatky, které nechal Ragnar postavit, aby tu mohl v hlavní sezóně ubytovávat turisty. Před několika týdny odsud odjela poslední rodina, a já bych po nich měla konečně uklidit. Proč se mi do toho ale tak strašně nechce? Co to se mnou je, že se ploužím po statku a všechno to utírání prachu a výměna záclon mi dává tak zabrat?

Byla jsem proti, abychom pronajímali ubytování, nechtělo se mi do toho skoro stejně jako teď servírovat nedělní vafle filmovým hvězdám. Měla jsem takový nepříjemný pocit. Když k nám na statek přijížděli fajnoví lidé z velkoměsta, cítila jsem se omšele a méněcenně. Dívali se na mě jako na cosi exotického, jako bych byla jiná bytost, hnědý medvěd nebo pižmoň. Vybavil se mi výstřížek z novin, který si Ragnar v kuchyni přišpendlil na zeď. Byl na něm obrázek pižmoně, velkého zavalitého tura, o němž bez přestání mluvil. To úchvatné zvíře s neobyčejně hustou srstí sahající téměř až k zemi a mohutnými zahnutými rohy ho fascinovalo. *Pět pižmoňů z Dovrefjellu v Norsku se vydalo na cestu, stálo v článku. Dostali se až k jezeru Rogen v západní části Härjedalenu, kde se zabydleli. Stádo*

tvoří jeden býk, dvě krávy a dvě telata. Ragnar by o těchto pižmoních mohl vyprávět celé věky.

Vy tady nahoře máte tak fantastické květiny, prohlásila jedna z žen, která si u nás první léto pronajala prázdninový domek. Měla malá rudá ústa, a když mluvila, slova z nich vypouštěla úplně zlehýnka. Přijeli k nám s manželem už okolo Svatojánské noci, což jsme vůbec nečekali, protože chatky byly určené hlavně pro lovce tetřevů, kteří přijíždějí až v srpnu. *Nechtěla by nám Hilda o všech těch květinách trochu povyprávět?*

Neznámo proč jsem jí vyhověla. Vzala jsem je jeden večer do Tännadalenu a pak jsme vyjeli nahoru do hor Hamrafjället. *V těchto horách najdete nejvíc druhů rostlin v celém Švédsku,* vysvětlila jsem jim na úvod, když jsme vystoupili z auta. Šla jsem první, oni mě následovali a já ukazovala: *Pcháč různolistý, trvalka z rodu bodláků. A tamhle je horský klíč, jedna z mnoha orchidejí v našich horách.*

Pamatuju si, jak ze sebe vydávali krátké obdivné zvuky, zatímco já dál vyprávěla a představovala jim horský rostlinný svět. *Ó! No tedy!* Kráčeli jsme dál do kopce. *Tohle je chrpovnik alpský, trvalka z čeledi dvouděložných. A tamhleta malá rostlinka je hruštička menší, která je zelená celou zimu.*

Už jsem byla připravená, že se pustím do úklidu chatek, ale nakonec jsem si to rozmyslela. Nejvíc to potřeboval náš vlastní dům. To už dál odkládat nešlo. V té chvíli jsem spatřila autobus a několik aut, jak po klikaté silnici sjíždějí dolů k hotelu. To nemohl být nikdo jiný než ty lidi od filmu. V tuhle roční dobu, kdy už je většina sněhu pryč, avšak zem ještě úplně neroztála a do léta je daleko, tu žádní turisté nebývají. To museli být filmaři. Zarazila jsem se a jen zírala. Viděla jsem všechno jako na dlaní, a přesto jsem cítila, že nutně potřebuju dalekohled. Donesla jsem si ho, stála tam a sledovala dění. Rozevláté šály, kufry, klobouky. Spolu s nimi dorazily barvy a životní energie, která vyzařovala až sem.

V neděli přijdou do vaflárny a já je budu muset obsluhovat. Panebože. Srdce se mi v hrudníku divoce rozbušilo. Jak tohle do-

padne? Proč nemůžou jíst jen v hotelu? Proč to musí dělat jako Ingmar Bergman na Fårö?

Odložila jsem dalekohled a vstoupila do domu. Napustila jsem do kýble horkou vodu a přidala saponát. Nutně jsem potřebovala něco dělat, protože neklid mě drtil. Kdy jsem vlastně naposledy uklízela? Obešla jsem celý dům, vyprázdnila popelníky, pak jsem se chopila prachovky a vytřela skříně a police, otřela rámy obrazů i stínítka lamp. Prach se kolem mě rozvířil. Všechno to zařízení je tu úplně stejné od doby, kdy jsem se sem před patnácti lety nastěhovala. Pouze zpočátku jsem cítila potřebu něco pozměnit, vtisknout domu něco svého, ale nikdy k ničemu nedošlo. Ragnar si to nepřál a ani později nechtěl, aby se tu cokoli měnilo. Naopak se zdálo, že dělal všechno pro to, aby to tu zůstalo přesně takové jako předtím. Jako kdysi. Když byl ženatý s Mildred.

Přistoupila jsem k zarámované fotografii visící nad pianem, na které je Mildred oblečená v upnutých dlouhých šatech s krajkovaným límečkem. Mildred s vystupujícím těhotenským břichem. Přejela jsem prstem po rámu, na kterém ležela tlustá vrstva prachu. Krátce poté, co jsem se k Ragnarovi nastěhovala, jsem se ho zeptala, kde byla ta fotografie pořízena a proč je Mildred tak slavnostně oblečená. Odpověděl, že si to nepamatuje.

Vynesla jsem koberce jeden po druhém na zápraží, vzala rákosku a ze všech sil do nich mlátila, až jsem je pořádně vyklepala. Funěla jsem, jako bych ztěžka běžela přes rozmáčené bažiny. Bylo znát, že jsem to dlouho nedělala.

Poté jsem všechny místnosti prošla ještě s vysavačem. Ruce mě bolely, jak jsem křečovitě tlačila na rukojeť.

Sedla jsem si v ložnici na postel a snažila se zklidnit dech. Vzpomněla jsem si, jak mě sem Ragnar vzal hned první den, kdy jsme se seznámili, poté, co jsme spolu protancovali celý večer v Hotelu Funäsdalen dole ve vsi. Tančili jsme a smáli jsme se a já si říkala, jak je pohledný, i když byl pro mě hrozně starý. Řekl mi, že mě viděl, jak dělám vafle. Byl ve vaflárně. *Zářila jsi jako sluníčko*, řekl. Šla jsem s ním domů a on mě vzal za ruku a odvedl si mě sem do

ložnice. Odhodil přehoz a pak se rozbrečel. Plakal mi na holých ramenou a pak řekl: *To není tak lehké.*

Ale následující ráno svítilo slunce a my seděli venku na trávniku na dece a pili kávu. Jeho rodiče ještě žili a bydleli v horním patře a měli ze mě radost, to jsem hned poznala. Smáli se, když jsem vtipkovala, a říkali, že jsem bláznivá, když chci sedět radši venku na zemi než na lavičce. A taky tomu, že se mi podařilo přinutit Ragnara, aby si ke mně na tu deku přisedl. Jeho matka si přála, abych zůstala déle a dala si s nimi nedělní oběd, a já si to taky přála, opravdu jsem to chtěla.

Můžeš tu přece Hildu provést, prohlásila a Ragnar se zvedl z deky, chytil mě za ruku a pomohl mi vstát na nohy. Podržel mě. Políbil mě. A mně se to líbilo. Společně jsme prošli celý dům a já mu předvedla, jak jsem ohromená. Těmi velkými místnostmi, nádherným nábytkem, stropními malbami ve slavnostním sále. A když jsem v rohu sálu spatřila klavír, věděla jsem, že tu musím zůstat. *Mohla bych si na něm zahrát?* zeptala jsem se a sama sebe jsem slyšela, jak rozrušeně zním. Přikývl, usmál se, položil mi ruku okolo ramen a dovedl mě ke klavíru.

Zpříma jsem se posadila a ze všeho nejraději bych jen nechala prsty, aby si hrály s klávesami, ale věděla jsem, že musím na Ragnara udělat dojem. A tak jsem v paměti vylovila skladbu *Für Elise*, kterou mě moje učitelka naučila a o níž jsem věděla, že ačkoli jsem ji už spoustu let nehrála, umím ji nazpaměť. Prostředníček a ukazováček pravé ruky proti černým a bílým klávesám, levá ruka měla na starosti basové tóny.

Když jsem dohrála, zůstala jsem sedět na židličce a nechtěla se ani pohnout. Byl to magický zážitek. Ponořila jsem se do světa hudby stejným způsobem, jako když jsem ještě v dětském věku chodila do hudební školy. Cítila jsem lehkost a nechala se jí unášet.

Když jsem se po delší chvíli otočila, byl Ragnar na zcela stejném místě jako před tím, než jsem začala hrát. Stál tam jako zkamennělý. V té době jsem ho ještě moc neznala, ale nyní s odstu-

pem času jsem si úplně jistá, že při mojí hře plakal. A ve dveřích stáli jeho rodiče, kteří na mě jen zírali a nevydali ze sebe ani hlásku. Vzpomínám si, jak jsem se smála, tím svým jasným dívčím hláskem, přestože jsem už byla dospělá žena. Ragnarova matka si nakonec odkašlala a oznámila, že je čas k obědu.

Vyměnila jsem vodu, přilila saponát a pokračovala v uklízení. Myslela jsem přitom na to, jak jsem ani vteřinu nezaváhala, když se mě Ragnar jen po pár týdnech zeptal, jestli si ho vezmu za muže a nastěhuju se k němu. Před očima jsem viděla krysy běžající po podlaze v kamrlíku, který jsem si pronajímala ve Funäsdalenu, kde jsem pracovala v restauraci. A pak jsem si představila ty velké místnosti v Ragnarově domě. A klavír.

KAPITOLA 4

ZA ÚSVITU MĚ vzbudil řev. Jako by před domem někdo stál a zoufale křičel. Okamžitě jsem vyskočila z postele, hodila přes sebe župan a přistoupila k oknu. Slabé ranní světlo bylo bledé, nad statkem se poklidně vznášela mlha a před domem se hrdě vzpřímení procházeli dva jeřábi. Potichoučku jsem se zasmála. Nikdo jiný neuměl ohlásit svůj návrat tak hlasitě jako jeřábi. *Kdepak jste strávili zimu?* pomyslela jsem si. V jižní Evropě, nebo v severní Africe?

Cosi náhle upoutalo moji pozornost. Přimhouřila jsem oči a spatřila, jak se dole u hotelu pohybují nějakí lidé. Jak to, že jsou už takhle brzy vzhůru? Možná chce režisérka zabrat to zvláštní ranní světlo.

Zauvažovala jsem, jestli si mám skočit dolů pro dalekohled, ale rozhodla jsem se, že si vlezu ještě zpátky do postele. Lehla jsem si na bok obličejem k Ragnarovi. Vypadal tak pěkně, když spal. Na tvářích strniště, prošedivělé vlasy rozvlněné na polštáři. Co kdybych...? Co kdybych se ho dotkla, třeba ho jen pohládila po ruce? Lehce, lehounce, jen konečky prstů. Ale ne. Už mě mnohokrát odmítl, tolikrát, že víc už bych to neunesla.

Obrátila jsem se na druhou stranu. Bylo mi jasné, že naše manželství není, jaké by mělo být. Pochopila jsem to celkem záhy. On se na mě nedíval s láskou. A to nadšení, které projevoval úplně na

začátku, kdy jsem věděla, že ke mně něco cítí, zmizelo ve stejném okamžiku, kdy nás oddali.

Pro něj byla důležitá jen Mildred. Jen ta pro něj něco znamenala, došlo mi velmi brzy. Mildred a dítě, které nosila pod srdcem. Ti dva, kteří zemřeli při porodu.

Hned po svatbě jsem se rozhodla, že budu trpělivá a nebudu na něj spěchat. Koneckonců, přišel o ženu a dítě a byl plný žalu, tak bylo přece samozřejmé, že po něm nemůžu moc vyžadovat. Musela jsem mu dát čas, věnovat veškerou pozornost a péči, uznání a lásku a... A tak když mlčel, mlčela jsem také a vyčkávala, až bude chtít zahájit hovor. Žehlila jsem mu košile, když měl jít večer na schůze, chválila ho, jak dobrou práci na statku odvádí, a po večerech jsem se k němu opatrně přibližovala. Byla jsem připravena, celá jen pro něj. Ale on se odvracel. Vždycky se obrátil na druhou stranu a čas na tom vůbec nic nezměnil. Byla jsem jen jeho hospodyně a fotografie Mildred s těhotenským břichem dál visela na stěně v sále.

Nedokázala jsem znovu usnout, v hlavě se mi stále honily neklidné myšlenky a nenechaly mě na pokoji, a tak jsem opět vstala a stoupla si k oknu. Lidé před hotelem teď stáli v hloučku. Někdo se od skupinky odpojil, odběhl a hned se zase vrátil. Další udělal totéž. Běhali sem a tam, ale vypadalo to spíš jako tanec. Nejspíš natáčeli nějakou scénku, možná ranní paprsky vytvářely přesně takové světlo, jaké si režisérka přála.

Došla jsem do koupelny a tam se na sebe podívala do zrcadla. Dlouhé tmavé vlasy, které začínají až příliš rychle šednout. Zelené oči, tak unavené. Čím dál víc vrásek v obličejí.

Za chvíli se rozezvučí Ragnarův budík a ohlásí mi nový pracovní den. A jaký bude ten můj? Jak já s tím nekonečným dnem naložím? Myslela jsem na lidi, co sem přijeli, aby tu vytvořili film. Všichni sem přišli za stejným snem. Kdy jsem já měla nějaký sen?

Vzpomněla jsem si na Sonju, svou dobrou přítelkyni z dětství. Sonju, která se rozhodla studovat a vydat se do světa. Když jsem jí

tenkrát prozradila, že se vdám za Ragnara, podívala se mi do očí a přímo se zeptala: *To je to, co chceš?* Jak typické pro Sonju, takhle se uměla zeptat pouze ona. Rozzářené jsem přikývla. *A co ty tvoje sny o šití?* vyptávala se dál. *Vyučít se švadlenou?* Zasmála jsem se a odvětila: *Vežmu si šicí stroj s sebou na statek, tam budu mít na šití spoustu času.*

Jenže tomu tak nebylo. Podle Ragnara byly látky příliš drahé a nelíbilo se mu, že bych je jezdila nakupovat do Svegu. Ještě víc si nepřál, abych objednávala zásilky poštou, protože náklady za dopravu byly *nehorázné*.

Vstoupila jsem do komůrky, která ležela před velkým sálem. Tam, v jedné ze skříní, jsem uchovávala svůj šicí stroj, který jsem už nejméně rok nevytáhla. Dřepla jsem si. Tady je, moje Husqvarna, kterou jsem si koupila za peníze těžce vydělané prací v jedné restauraci ve vsi. Najednou se se mnou začalo dít něco zvláštního, rukama jsem pevně objala stroj a do očí mi vyhrkly slzy.

„Co to tu provádíš?“

Neslyšela jsem, jak se ke mně přibíží, a tak jsem při jeho slovech leknutím nadskočila. Než jsem stihla odpovědět, prohlásil:

„Potřeboval bych se už najíst. Proč ještě není uvařená kaše?“

„Promiň,“ sklopila jsem zrak a rychle se zvedla. „Jen jsem tu něco hledala a...“

Větu jsem nedokončila a místo toho se spěšně odebrala do kuchyně. Ze spíže jsem vytáhla ovesné vločky a začala vařit kaši.

Když jsem mu ji u stolu servírovala, poklepal mi na ruku.

„Jsi šikovné děvče, Hildo.“

KAPITOLA 5

BYL SOBOTNÍ VEČER. Zvonění v rádiu ohlašovalo víkend a já si představovala, jak se ve Stockholmu zvuk zvonů odráží od střech, kde ve svých luxusních domech žijí ti lidé od filmu. Nic jsem o nich nevěděla. Možná se zítra ve vaflárně objeví Bibi Anderssonová. Nebo Harriet. Ta, co hrála tak skvěle ve filmu *Vzdor*, který jsem viděla se Sonjou v biografu ve Funäsdalenu. To bylo kdysi, v jiné době, těsně před tím, než jsem potkala Ragnara, ale na ten film nikdy nezapomenu.

Když rozhlasové vysílání skončilo, stoupla jsem si ke kuchyňskému oknu a pokukovala po hotelu. Zrovna teď se zdálo, že tam panuje klid. Žádné natáčení, venku nikdo neposedával ani nekouřil. Vůbec jsem netušila, kdo bude v tom filmu účinkovat. Určitě ne Bibi ani Harriet, ty přece patřily k Bergmanovu štábu. A co je to vůbec za režiséruku?

Sotva jsem ta slova v duchu vyřkla, udělalo se mi špatně: to přece zjistím zítra. Následující den zřejmě poznám režiséruku, herce, filmaře i všechny ostatní, kteří se natáčení účastní. Jak bych se měla chovat? *Bud' stejná jako vždycky*, řekl Ragnar, když jsem nadnesla, že jsem strašně nervózní. Jenže jaká vlastně jsem? To už jsem si vůbec nepamatovala.

Když mi bylo pětadvacet a stávala jsem ve vaflárně, pořád jsem štěbetala a hihňala se, a pamatuju si, že to lidi měli rádi a líbilo

se jim dívat se na můj veselý obličej. Byla jsem rychlá jako blesk a létala mezi stoly s čerstvě usmaženými vaflemi, jako bych měla křídla.

Teď, když už mi je skoro čtyřicet, mi jde všechno mnohem pomaleji. I ten úsměv mi nenaskočí na tvář tak rychle. Co se to se mnou stalo?

Znovu jsem vešla do ložnice a prohrábla skříň. Co si mám na sebe proboha vzít, aby se to hodilo? Všechno bylo seprané a zašedlé. A staromódní. Jako bych se ocitla v černobílém filmu. V tomhle oblečení jsem se s těmi lidmi z velkého světa nemohla setkat, to bych se styděla ještě víc a cítila se strašně trapně.

Odvrátila jsem se od šatníku a úzkostí nemohla ani polknout. Vůbec se mi nikam nechtělo, nejraději bych se někam schovala a nevyšla.

Pohled mi padl na vysokou komodu u kratší stěny pokoje a na velký bílý ubrus, který kdysi vyšila moje tchyně. Přistoupila jsem k prádelníku a ohmatala látku. Byla to silná, pevná bavlna. Dala jsem pryč vázu s usušeným pryskyřníkem, svícen a naši svatební fotografii, všechno postavila na zem a stáhla ubrus. Přiložila jsem si ho na sebe, abych zjistila, jestli by látka stačila. Ale ano, mohla by z něj být opravdu krásná blůza. Když sebou hodím, tak bych z toho mohla, než se Ragnar vrátí ze svého schůzování, vytvořit něco moc pěkného.

Srdce mi bušilo až v krku a já proběhla domem, seběhla dolů po schodech a vlétla do komůrky. Natáhla jsem se do skříňe po šicím stroji, vyndala ho, donesla do velkého sálu a postavila na jídelní stůl. V hlavě mi šumělo a chtělo se mi zpívat. Pověsila jsem si na krk krejčovský metr, zuby přidržela špendlíky a rozprostřela ubrus na stůl. Vedle stroje jsem položila obálku se stříhy, které jsem kdysi s oblibou používala. Když budu mít štěstí, bude mi ten stříh na blůzu ještě sedět. Rozložila jsem papír na ubrus, poměřila, našpendlila a pak látku nastříhala. Měla jsem pocit, jako by to bylo včera, kdy jsem pro sebe či pro někoho naposledy šila šaty. Jako by neuběhlo patnáct let.

Vrhla jsem pohled na velké nástěnné hodiny. Bylo sedm. Pokud se mi poštěstí, nebude Ragnar doma dřív než v osm. V tom případě mám hodinu. Nesmí mě v nově ušité bluze vidět. Za žádnou cenu nesmí zjistit, že jsem rozstříhala ubrus po jeho matce.

Přeložila jsem dlouhý kus látky napůl a tím získala přední a zadní část blůzy. Nemusela jsem tak dělat šev přes ramena a ušetřila si čas. Ve spáncích mi vzrušením pulzovalo jako splašené hodiny. Hlavně aby Ragnar nepřišel domů dřív, než to stihnu dodělat!

Už to bylo dávno, co jsem naposledy vytáhla stroj, ale přesto se mé prsty pohybovaly lehce a přirozeně. Připevnily nit do cívky pod jehlou, pak horní nit natáhly k vrchní části stroje, provlékly ji očkem jehly a vytáhly spodní nit. Byly jsme jako jedno tělo, šicí stroj a já, a čas jako by se zastavil.

Dokud jsem zvenčí nezaslechla jakýsi hluk. Je to zvuk motoru? Ragnar? Zachvátila mě panika. Vyskočila jsem ze židle, která se s rachotem převrátila na podlahu, a zůstala bez hnutí stát jako zkamenělá. Muselo se mi to zdát. Nic se neblížilo, nikdo neouchal dveřmi od auta. Opatrně jsem došla do chodby a vykoukla z okna. Ne, dvůr byl pustý.

S úlevou jsem se vrátila do sálu, zvedla z podlahy a znovu se posadila. Původně jsem chtěla spodní okraj olemovat, ale viděla jsem, že látka má krásný lem, a tak to nebylo potřeba.

Vytáhla jsem látku ze stroje, odstříhla nitě, a rozložila ji na stole. Výšivky byly tam, kde jsem je chtěla mít – kolem výstřihu a na koncích rukávů. Několikrát jsem se zhluboka nadechla a zavřela oči. Jako by mi najednou došla veškerá energie.

Pak jsem si svlékla svůj zašlý svetr a natáhla na sebe nově ušitou halenku. Seděla mi perfektně. Vyšla jsem do chodby a podívala se na sebe do zrcadla. Vyhrkly mi slzy. Kdy mi to naposledy takhle slušelo? Na svatbě? *Ta blůza je mistrovské dílo*, byla slova, která mě napadla jako první. Slova, která bych nikdy v životě nikomu nahlas neřekla, ale uvnitř mě rezonovala. Stvořila jsem mistrovský kus.

Vtom jsem na dvoře zaslechla Ragnarovo auto. Urychleně jsem všechno sklidila, uložila stroj zpátky do skříně a blůzu schovala do prádelníku.

Helena *Současnost*

KAPITOLA 6

PRVNÍ VOLNÝ DEN spí Helena déle, vzbudí ji až bledé listopadové slunce, které se prodere mezi závěsy. Dál leží a rozhlíží se po pokoji. Pohledem přejede kachlová kamna, ve kterých celý podzim po nocích topila. Kdy se naposledy pořádně vyspala? Možná někdy dávno před tím, než začala pracovat ve vaflárně... Podívá se po obrazech na stěně, na všechny ty předměty plné barev, které celá léta, kdy žila s Martinem, ležely ve sklepe. Na hromadu knih na nočním stolku. Na všechno, co si v tomhle bytě vybudovala poté, co se jí zhroutil život. Brzy tomu bude rok a půl, co se dozvěděla, že jí byl Martin nevěrný. Před rokem a půl se jí všechno rozpadlo a její život potřeboval nový směr. Teď má před sebou dlouhou řadu dní, kdy nemusí ráno spěchat a může si přispat, po všechna ta rána v průběhu zimy, dokud nezačnou jarní prázdniny a ona se znovu nechopí vaflárny.

Posadí se. Chodidla se jí kývají kousek nad velkými dlaždicemi. Tenhle byt stále nese stopy čtyřicátých let minulého století, kdy byl dům postaven, a ona je neskonale vděčná, že se sem mohla nastěhovat. Vejde do obývacího pokoje a otevře dveře na malý balkon. Kopce Rödfejället a Vättafejället jsou zasněžené, bílá pokrývka leží i na zemi okolo domu, i když je tenčí než na horách. Všechno je schované pod sněhem. Je to velmi uklidňující.

Nechá dveře na terasu otevřené a vejde do malé kuchyňky, kde postaví na kávu. Z jedné ze zkosených kuchyňských skříněk vyndá hrnek, sedne si s kávou ke stolu a užívá si ticha. Neruší ji žádná televize, žádné rádio, žádný podcast. Je to už dlouho, co nepracovala. Řídit horskou kavárnu je v sezóně tvrdá práce bez možnosti vzít si pár dní volna, turisté i místní si každý den žádají čerstvě upečené vafle a kávu. Ale teď jako by se najednou čas zastavil. Co udělá s volným dnem? S jedním z mnoha volných dnů, které ji čekají až do konce února, kdy její vaflárna znovu otevře? Tím se ale přece nebude znepokojovat už teď, to by pak ty nadcházející měsíce těžce přežívala.

Zapírá jí telefon. Je to zpráva od Martina. Posílá jí fotku malé Iris, holčičky, kterou má s Piou, kolegyní ze školy, se kterou ji podvedl. Když jí takové fotky posílá, vzbudí to u ní vždycky rozporuplné emoce. Iris s kopajícíma nožičkami na ovčí kůži, Iris zachumlaná v kočárku, rozesmátá Iris. Když vidí to děťátko, tak neuvěřitelně podobné Martinovi, se stejnými rysy i odstínem pleti jako má on, zahřeje ji to na srdci. A zároveň ji uvnitř tupě zabolí. Ona a Martin nikdy děti neměli, nikdy žádné nechtěli. Teď vidí, jak je Martin šťastný a hrdý. *Je krásná*, napíše rychle Helena. *Vidíš je jo? Zrovna se chystáme na procházku. Je nádherně. Jak se máš? Už jsi zavřela? Je po sezóně?* Jak typické pro Martina, že na to myslí. Myslí na ni. Možná tuší, jak jí je, když teď nemá co dělat. Možná si kvůli ní dělá trochu starosti. Ví přece, jak těžké to pro ni bylo, když se dozvěděla, že ji podváděl, a všechno nakonec skončilo rozvodem. *Mám se dobře, dík. Jo, mám volno. Paráda!* Přidá ještě smajlík. Je to všechno tak zvláštní.

Odloží telefon. Měla by vyrazit na lyžích kolem Hamrafjället? Na tu stezku, o které tak všichni mluví? Nebo by radši měla prát a uklízet? Anebo zajet do Funäsdalenu a trochu se tam projít? Ve stejném okamžiku jí dojde, že je listopad a hodně obchodů je zavřených. Vzpomíná, jak jí jednou Louise řekla, že květen a listopad jsou v západním Härjedalenu období, kdy jako by všichni zhluboka vydechli. Po všech těch intenzivních měsících, kdy při-

jíždějí davy lidí a všude to hýří aktivitami a událostmi, jako by se všechno zastavilo. Má třeba Louise zavolat? Louise, té holce s blondatými copy, která je nepřetržitě nabitá energií; která z Heleny udělala otužilky a za jakéhokoli počasí v každém ročním období se s ní chodila koupat do horských ples a jezírek; která si splnila svůj sen a stala se bytovou návrhářkou, je pořád na cestách, objíždí horská rekreační stavení a vybírá vhodné barvy na zdi, parádní pohovky a nejtýpčtější horské dekorace ve formě rozcestníků, sobích parohů a černobílých tematických fotografií z minulých věků. Anebo by se měla projet trošku autem? Porozhlédnout se okolo? V posledních měsících běhala v podstatě nepřetržitě pouze mezi bytem a vaflárnou. Byla by možná docela zábava vidět zas někdy něco jiného.

Dopije kávu a jde se obléct. Vezme si na sebe džíny, kostkovanou košili, vlasy sepne do culíku. Už je to nejméně dva roky, kdy si naposledy obarvila a ostříhala vlasy, a tak jsou už pořádně prošedivělé a rostou si, jak chtějí, ale když se zahlédne v zrcadle, líbí se jí, co vidí. Líbí se jí být takhle zarostlá, jako když žije v opravdové divočině, a vypadat úplně jinak, než jak vypadala tolik let. Dříve mívala vždy upravené vlasy, precizně vyžehlené halenky, kalhoty s puky a boty na podpatku. Bývala učitelkou, která se navenek snažila budovat autoritu a důvěru, ačkoli uvnitř ve své duši kopala a plakala jako malé dítě.

Všimne si hromádky časopisů, které si s sebou přinesla z vaflárny. Sedne si na parkety, položí tiskoviny na kolena a bezmyšlenkovitě některými listuje. Na jedné z obálek pózuje jakási žena s krátkými vlasy v minisukni a vysokých kozačkách a pohoří za ní je Heleně povědomé. Je to stejný horský masiv, na který se dívá z okna každý den. *Git tvoří film ze světa hor*, stojí tam napsáno velkým tučným písmem. Git Andénová, ano, Helena to jméno zná. Pokud se neplete, byla to v šedesátých nebo sedmdesátých letech velmi známá švédská režisérka. Rychle prolísta časopisem a uprostřed najde reportáž *Git v horách s největšími filmovými hvězdami Švédska*. Helena si fascinovaně prohlíží černobílé obrázky,

na kterých je Gunnel Abrahamssonová, Elsa Nyqvistová a Birger Johansson. Celebrity, jejichž jména ji doprovázejí už od dětství a které se dodnes objevují v nejrůznějších televizních pořadech. *Hory tvoří kulisu pro problematické vztahy ve filmu, říká Git.*

Hilda

Jaro 1972

KAPITOLA 7

MAJÍ ŠTĚSTÍ, NAŠI drazí filmaři, pomyslela jsem si, když jsem stoupala nahoru k vaflárně. Klidně mohla být sněhová bouře a spousta sněhu nebo se tu taky mohly valit potoky vody, protože červen je tady v horách nevyzpytatelný. Ale stezka byla jen lehce rozbředlá a dobře schůdná. Nízké horské břízky byly tmavé a holé, pupeny na větvích ještě nezačaly rašit. Na to si musíme ještě počkat. Někdy začínají rozpukat až v období *midsommar*, kolem Svatojánské noci.

Bylo hodně časně ráno, když jsem se vydala na cestu. Na zádech velkou krosnu plnou balení smetany a sklenic s marmeládou, v každé ruce kanystr s vodou, na nohou staré gumáky, které pleskaly po rozmáčené stezce. Po obou stranách cestičky stále ležely hluboké závěje.

Když jsem se dostala nahoru k mokřinám, obklopily mě hory, které byly pořád ještě celé bílé. Zastavila jsem se, položila na zem kanystry, narovнала si záda a snažila se zklidnit dech. Začínalo pomalu svítat a vypadalo to, že možná bude pěkný den. Opravdu se těm lidem od filmu dneska poštětilo!

Po zádech mi stékal pot a úzké popruhy ruksaku se mi zařezávaly do ramenou. Dál jsem pokračovala vpřed v lehkém předklonu. Najednou jsem koutkem oka zaznamenala nějaký pohyb. Blížilo se ke mně celé stádo sobů.

„Promiňte mi to,“ řekla jsem omluvně. „Já vím, že tu teď nemám co dělat a měla bych vás nechat na pokoji. Za to všechno může Ragnar.“

Upřeně se na mě dívali. Vypadali ale nakonec spíš unaveně než nespokojeně.

Pak už jsem vpředu spatřila vaflárnu a jako vždycky, když jsem ji uviděla, mě zaplavil ohromný pocit štěstí. Takové emoce ve mně vzbuzoval ten malý červený srub, který mě v mnoha ohledech držel při životě. Během předjaří, kdy jsem měla otevřeno, přijížděli lyžaři z celé země, kteří se dostali k nám do hor a vyrazili na moje oblíbené vafle. Celí zpocení dorazili ve vyjeté stopě nebo si do kavárny našli cestu přes volné pláně. O ty jsem se musela dobře postarat. Nejdřív dostali můj domácí rebarborový nápoj a až pak přišly na řadu vafle a káva.

Ze Stockholmu nebo Sundsvallu chodily pohlednice plné vděčných pozdravů. *Nikdo nedělá takové vafle jako Hilda.*

Tak proč jsem tedy byla tak ukrutně nervózní, že mám péct vafle nějakým lidem od filmu? Bylo to proto, že byli *fajnovější*? Že jsem věděla, že jsou pozoruhodnější, jiní než my ostatní? Protože v porovnání s nimi byla moje vlastní bezvýznamnost tak do očí bijící?

Když jsem dorazila na místo, postavila jsem vodu na zem, shodila batoh a promasírovala si ramena, která příšerně bolela. Pofukoval lehký vánek. Postavila jsem se na zápraží a rozhlédla se po okolních horách. Ta nádhera mi jako vždycky vyrazila dech. V tuhle dobu bylo všechno flekaté. Hnědá v různých odstínech se míchala s bílou. Boj mezi zimou a létem. V kůlně jsem vzala klíč, odemkla a vešla dovnitř, pak sebrala ze země smaltovanou ceduli a pověsila ji na háčky na venkovní zdi u vchodu. *Vaflárna u Hildy.* Poté jsem vstoupila úzkou chodbou do chalupy, kde se podávaly vafle. Světlé stěny, které by už potřebovaly vymalovat, na nich obrazy s horskou tematikou v dřevěných rámech. Místností se vznášel chladný syrový vzduch. Nebyla jsem tu od Velikonočního pondělí, kdy jsem od rána kmitala jako šílenec a měla plno skoro celý

den. Otevřela jsem vstupní dveře a v krbu rozdělala oheň. I dřevo bylo vlhké a syrové, takže chvíli trvalo, než chytlo.

Když se oheň konečně pořádně rozhořel, vešla jsem do malinkaté kuchyňky a zatopila ještě v kamnech. Tam už to šlo lépe. Nato jsem se s kyblíkem v ruce vydala hledat sních. Kousek od srubu, na svahu, který vedl dolů k potoku, ležel ještě jiskřivý, křupavý sních. Možná to byl onen druh sněhu, jenž Sámové nazývají *tsaap-ke*. Ten, co má takovou tu krustičku, která se tak tak udrží pod lyžemi. Naplnila jsem kbelík a vrátila se do stavení, kde jsem se hned pustila do přípravy těsta na vafle. Vymíchala jsem mouku s doneseným sněhem do hladkého těsta. Vafle jsou vždycky lepší ze studeného těsta, to tady věděl každý. Pak jsem vyšlehala hustou smetanu. Šlehala jsem ze všech sil, až mě bolela zápěstí, a přitom jsem celou dobu nespustila zrak z okna. Brzy už je uvidím, jak se sem blíží po stezce, ti lidé od filmu. Dlaně se mi potily. Opatrně jsem do těsta vmíchala šlehačku.

Pak jsem do velkého smaltovaného kastrůlku odměřila kávu, zalila ji vodou a postavila hrnec na kamna. Ohřála jsem vodu, namočila hadřík a otřela jsem všechny stoly. Nachystala popelníky, hrnky na kávu, talířky a tácky. V tom okamžiku jsem zaslechla něčí hovor a smích. Pospíšila jsem si k oknu. Byli tu brzy. Šli v dlouhé řadě za sebou. Srdce se mi prudce rozbušilo a udělalo se mi nevolno. Zalezla jsem do kuchyňky a vytáhla halenku, kterou jsem si pečlivě složila do batohu. Sundala jsem si svetr a oblékla si ji. Z jedné z kuchyňských skříněk jsem vyndala zrcátko a spěšně si spletla vlasy do copů.

„Haló!“

Uслыšela jsem ženský hlas. Uvázala jsem si okolo pasu zástěru a rychle vyběhla na zápraží.